

Omställning Järbo

Nyhetsbrev för september - oktober 2013

Järbos ekobönder ökar samarbetet

Gårdarna "Nilses" i Hyttan och "Jons Innestugas" i Järbo har startat samarbetet **Järbogårdar**. Det innebär flera fördelar för djuren samtidigt som marknadsföring och försäljning blir enklare.

- Tillsammans är vi starkare, konstaterar Pelle Eriksson som tillsammans med Charlotte Ekwall driver lantbruket Jons Innestugas i Järbo.

Robert Eklund på Nilses i Hyttan betonar också fördelarna:

- Hanteringen av beställningar blir enklare nu när vi startat en hemsida där man kan beställa köttlådor direkt via nätet, säger han.

Samarbetet innebär också "sambete" för djuren. Familjen Hansson/Eklund på Nilses har mjölkkor och levererar mjölk till Gefleortens mejeriförening. De levererar också ekologiskt nötkött av fjällras direkt till kund. Familjen Eriksson/Ekwall på Jons har en besättning renrasiga mjölkfår. "Sambetet" innebär att unga kalvar får beta tillsammans med får

och lamm. På så sätt kan vallen utnyttjas maximalt och parasittrycket minskar hos djuren, en viktig del i god djurhälsa. Dessutom skänker korna trygghet till fåren som gärna sover tillsammans med korna på natten.

BESTÄLLNING AV KÖTT

Nötkött levereras i köttlådor på omkring 30-50 kg. Innehåll: 55-60% köttfärs, resten styckningdetaljer. Pris: 100 kr/kg.

En **lammlåda** väger 17-22 kg. Endast styckningsdetaljer med ben, ingen fårs. Pris: 85 kr per kg.

Läs mer på www.jarbogardar.se

Framtidens mat är ekologisk och närproducerad

"Business as usual is not an option".

Det säger FN:s generalsekreterare, Ban Ki-moon, om vårt sätt att producera dagens och framtidens mat. Fritt översatt betyder det att vårt sätt att producera mat måste förändras. Att förstått med det vi i dag kallar för "konventionellt jordbruk" är inget alternativ.

Jordbruket står inför en rad allvarliga problem som måste lösas. Vi har en långtgående övergödning av hav och sjöar, påverkan på biologisk mångfald, klimatpåverkan och föroreningar i mat och vår omgivande miljö som kan häröras till vårt så kallade "konventionella jordbruk".

Glädjande nog har det ekologiska jordbruket redan flera lösningar. Ekobonden använder **inte** kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel och sprider inte heller skadligt avloppsslam på åkrarna. Ekobonden satsar på att ha både djur och att odla grödor, vilket gör att gården får ett naturligt kretslopp där djur får mat från växterna och växterna i sin tur får djurens gödsel som näring. Ekologisk odling minskar också risken för näringsläckage till sjöar och hav eftersom man använder hälften så mycket gödsel som ett "kemikaliejordbruk".

En hållbar framtid kräver en omställning till mer och mer av ekologiskt jordbruk. En hållbar framtid kräver också att vi producerar maten där vi bor. Det är inte rimligt att mat som vi kan producera här ska flygas in från andra kontinenter. De långa transporter belastar vår miljö och klimatet hårt.

I höst ordnar Omställning Järbo extra många aktiviteter på temat mat. Och då inte bara mat som bukfylla och att bli mätt. Nej, här handlar det också om mat ur ett ideologiskt perspektiv.

Kom och låt dig inspireras till omställning i praktiken. Varje lite steg räknas. Minns att det är de små stegen som leder till de stora förändringarna!

Varmt välkomna!

Psst: i november planeras en matfestival på temat "närproducerat". Mer info kommer!

Kalvarna släpps ut på bete tillsammans med fåren.
Foto: Pelle Eriksson

Välkommen att delta i alla aktiviteter som nätverket ordnar!

Om du vill engagera dig mer och ta del av våra e-postutskick, ring 0290-700 01.

Du kan också gå med i Facebookgruppen "Omställning Järbo".

Bli medlem i föreningen genom att sätta in 50 kr (person) eller 100 kr (familj) på bankgiro: 222-9755. Ange namn och e-post/postadress.

Du kan också stödja omställningsarbetet genom en frivillig gåva.

"Att leva i samklang med naturen istället för att försöka styra och bemästra den"

Fem år gammal skogsträdgård.
Foto: Permakultur Stjärnsund.

Det är filosofin i permakultur, en förkortning av "Permanent kultur". Att odla enligt denna filosofi berikar vårt ekosystem istället för att belasta det och samtidigt får vi odlingar som kräver mindre arbetsinsats eftersom de i viss utsträckning sköter sig själva.

Lär dig mer om praktisk odling enligt denna filosofi i vår temaserie "Introduktion till permakultur". Träffen i september är på temat "Food Forest" och i oktober handlar det gamla kulturväxter och fröodling. Se kalendern nästa sida.

Vi kan redan nu berätta att den 23 november kommer en intressant föreläsning om vikten att odla de gamla grönsakerna. Det kommer bland annat att handla om perenna grönsaker och bevarande av gamla kulturväxter. Agneta Magnusson, odlare kulturhistoriker, föreläser. Serien fortsätter.

Som tidigare utlovats kommer ett referensbibliotek med litteratur i ämnet att byggas upp på Gullsjövägen 27.

Sommarens Linderödsgrisar lade grunden till fortsatt satsning

Kanske har du sett Omställning Järbos tre grisar böka på ödetomten vid Folkets hus i sommar? Det är Folke, Nora och Mini, tre fina Linderödsgrisar, som köptes in i våras för att stimulera till eftertanke om skillnaden mellan snabbväxande modernt framavlade kötttraser som hålls industriellt och grisar som hålls enligt det gamla sättet - också framtidens sätt!

Linderödsgrisen är Sveriges enda oförädlade lantras av svin.

Folke, en av de tre Linderödsgrisar som glatt många järbobor i sommar. Foto: Olle Thåström

Köp andelar i nya grisar

Grisprojektet har lett till att Hans-Olov Lönn och Monica Nylander i höst kommer att skaffa ett antal Linderödsgrisar som du redan nu kan köpa andelar i. Grisarna kommer att vara slaktfärdiga hösten 2014. Slaktvikten kan variera mellan 90-120 kg. Andelen betalas i samband med att du tecknar dig för en halv eller en hel gris. Du som kund betalar för inköp, foder och skötsel. Slaktkostnader betalas i samband med slakt. När alla kostnader räknats samma beräknas snittpriset hamna på 80-100 kr/kg.

Kontakta Hans-Olov Lönn på telefon 070-617 29 02 alternativt e-post: hans@jarbots.se

4000 GÅNGER FLER KEMIKALIER I OMLOPP NU ÄN FÖR 50 ÅR SEDAN*

Visste du att människor, djur och miljö lever i en cocktail av kemikalier? I exempelvis maten, i möbler och i barnens leksaker kan det finnas kemiska ämnen som hamnar i våra kroppar.

Inom EU arbetas hårt för att lagstifta bort farliga kemikalier. Men det tar tid. Och under tiden fortsätter vi att exponeras.

Vad kan vi då själva göra?

Att vara en medveten konsument är ett bra sätt. Välj "Bra miljöval" och andra varor producerade med omtanke om hälsa och miljö. Det kommer fler och fler märkningar som hjälper oss konsumenter att välja rätt. Bra vägledning finns också på www.naturskyddsföreningen.se.

Vill du veta mer om miljögifter, surfa gärna in på www.kemikaliedetektiven.se.

SÄG HEJDÅ TILL KEMISKA STÄDPRODUKTER!

I många städprodukter finns farliga kemikalier och antibakteriella medel som innehåller giftiga ämnen. Helt i onödan! Kallt vatten, fibertrator och mekanisk rengöring räcker. Nu ordnar vi några tematräffar om städning där återförsäljare för det Österrikiska företaget ENJO visar och demonstrerar. Se kalendern för datum, tid och plats!

*Källa: Naturskyddsföreningen.

LANTHANDELN FORTSÄTTER SATSA PÅ NÄRPRODUCERAT

Karin Wass-Söderlund har drivit Järbo Lanthandel sedan i september 2012. Hennes ambition har hela tiden varit att stimulera oss Järbobor att köpa lokalt producerade varor. I butiken kan vi bland annat köpa kött från Diléns Saluhall, kyckling från Ockelbo och öl från Jädraås. Just nu arbetar Karin med att sätta in nya ägare i verksamheten. De tar över vid årsskiftet och kommer att fortsätta driva lanthandeln i samma anda och med bibehållet koncept.

HURRA FÖR NÄRPRODUCERAT!

Fördelar med att välja lokalproducerat:

- Förbättrad smak, färg och kvalitet jämfört med livsmedel som färdats långt.
- Lättare för konsumenten att kontrollera kvalitet och smak och att ha direktkontakt med producenten.
- Ger ökad förståelse för den produktion som finns på orten och vad det betyder socialt och ekonomiskt.
- Större möjligheter att upprätta ett brett, lättillgängligt livsmedelsutbud på orten.

tänk OM..

...matbutikerna skulle märka icke-ekologiska varor med "Besprutat" eller "Innehåller spår av giftiga bekämpningsmedel". Skulle du köpa det då?

Aktiviteter sep-okt 2013

LÄR DIG STÄDA UTAN KEMIKALIER

NY!
TEMASERIE

Nu startar vi en ny serie tematräffar som handlar om att städa helt utan kemikalier. Detta med hjälp av särskilda mikrotråsar från det Österrikiska företaget ENJO. Du kan delta i enstaka träffar eller i alla. Möjlighet att beställa städprodukter. Plats: Gullsjövägen 27.

SEP
17

**Bilen, altanen, hästen
och annat utomhus.**
Tisdag 17 september kl 18

OKT
14

Rent i kök och badrum
Måndag 14 oktober kl 18

OKT
23

**Putsa fönster, damma
och övrigt i städväg**
Onsdag 23 oktober kl 18

PONNYKUL MED NATUR- HJÄLTARNAS 4H-KLUBB

Ridning, körning och lek med trygga ponnyer i naturlig miljö och med fokus på glädje och samarbete. Onsdagar kl 16:30-18.00 med start den 18 september. Totalt 8 träffar. Kostnad 650 kr. Info och föransökan: Petra Smyth, tel 076-100 24 68, e-post: petra@zoraya.se

SEP
18

**Start tisdag 18 september
kl 16.30 - 18**
Olika platser i Järbo

ATT PLANERA EN SKOGSTRÄDGÅRD

TEMASERIE
PERMAKULTUR

Tematräffarna i serien om permakultur och skogsträdgårdar fortsätter. På höstens första träff repeterar vi grundtankarna i permakultur och fokuserar på "food forest" - en odlingsmetod där man låter större och tåligare växter skydda de mindre tåliga. Vi kommer också att arbeta i grupp med hur en skogsträdgård kan anläggas. Välkommen på en inspirerande heldag med Eric Ficinius, utbildad i permakultur design och food forest. Föransökan: 0290-700 01. Lunch, fika och föredrag: 150 kr.

SEP
22

**Söndag 22 september
kl 10.00 - 16.00**
Gullsjövägen 27

JÄRBO KVARN HÅLLER ÖPPET & SÄLJER MJÖL

Tillfälle att se kvarnen inifrån! Järbo kvarnförening säljer mjöl som malts på råvaror från trakten och är helt naturligt. Det vill säga att inga tillsatser av exempelvis gluten, som vanligtvis tillsätts i mjöl, för att på konstgjord väg åstadkomma bättre egenskaper vid bakning.

SEP
28

**Lördag 28 september
kl 10 - 15**
Järbo Kvarn

TAI CHI - UNNA DIG EN STUND MED DIG SJÄLV

Att "ställa om" kan handla om så mycket. Stora frågor som hur vi ska framställa vår energi i framtiden, vilken mat vi vill ha på borden, det ekonomiska systemet och mycket annat. För att nå förändring behöver vi också var och en ställa om till ett enklare liv. Och för att nå dit behöver vi stanna upp en stund, få tid att känna efter hur vi verkligen mår och vad vi behöver. TAI CHI är en meditativ träningsform som stärker kropp och själ. Välkommen på ett prova-på-tillfälle med efterföljande fika och demonstration av hur du direkt kan minska smärta och stress. Instruktor: Bart Smyth. Ingen föransökan.

SEP
28

**Lördag 28 september
TAI CHI kl 10 - 11.30**
Demo: 12.15 - 14.15
Yllefabriken

LAGA VEGETARISKT

inspirationsdag för dig som vill komma igång med vegetarisk matlagning. Inspiratör är Marjo Marthin, vegetarian sedan 1968 och under ett år ägare av en vegetarisk restaurang. Maten som lagas denna dag dukas senare upp till en buffé dit ni kan bjuda in familjemedlemmar och vänner. Föransökan på telefon: 0290-707 70 eller via e-post: marjo.marthin@telia.com. Pris: 150 kr för deltagare. 100 kr för matgäster.

OKT
19

Lördag 19 oktober kl 9 - 15
Buffé från kl 15
Gullsjövägen 27

SAMTAL OM FRAMTIDENS MAT

NY!
TEMASERIE

De stora industriella matproducenterna i Europa dominerar marknaden stort. De satsar storskaligt och etablerar sig där störst lönsamhet finns. Konsekvenserna för oss konsumenter blir ett begränsat utbud och matvaror av sämre kvalitet. Vad kan vi då göra? Det pratar vi om i en ny temaserie med start den 7 oktober.. Monika Vallgren Njie föreläser och samtalar med deltagarna. Tre träffar är inplanerade. Delta i en eller alla. Pris: 50 kr per gång. Föransökan: 0290-700 01.

OKT
7

**Måndag 7 oktober
kl 18.30 - 20.45**
Järbo Lanthandel

OKT
15

**Tisdag 15 oktober
kl 18.30 - 20.45**
Järbo Lanthandel

OKT
30

**Onsdag 30 oktober
kl 18.30 - 20.45**
Järbo Lanthandel

ODLING AV GAMLA KULTURVÄXTER

TEMASERIE
PERMAKULTUR

Rainer Hertel föreläser om hur vi kan ta tillvara och odla gamla lokala kulturväxter. Rainer Hertel bor i Gävle och är aktiv i föreningen Sesam som verkar för att bevara den mångfald som finns bland köksträdgårdens och åkerns växter. Föransökan: 0290-700 01. Kostnad: 100 kr.

OKT
26

**Lördag 26 oktober
kl 13 - 16**
Gullsjövägen 27

SPELA TEATER PÅ HÖSTLOVET

HÖSTLOVS-
AKTIVITET!

Under höstlovets finns en dramapedagog på plats på ungdomsgården för att leda improvisationsövningar och bus för byns studerande ungdomar i åldern 13-21 år. I slutet av veckan, fredagen den 1 november, planeras också för en liten föreställning! Anmälan till Petra Smyth på petra@zoraya.se

OKT 28
-
NOV 1

Måndag-fredag 10-16.
**Föreställning 1 november
kl 19**

1/2 priset på ekologiskt surdegsbröd från Tovas kafé!

Gäller hela vecka 42 i utbyte mot denna kupong!

NÄRPRODUCERAT!

Omställningsarbetet i pilotbyarna blir film

Tredjeårselever från medieprogrammet på gymnasieskolan i Sandviken kommer att spela in en kortfilm med klipp från pilotbyarna. Filmens syfte är att sprida information om projektet och inspirera andra människor att göra liknande saker på sina hemorter. Håll utkik, kanske ser du snart ett filmteam på byn!

Pilotbyarna i samverkan

Som vi berättat tidigare är Järbo en av fyra byar i Sverige som utsetts till pilotby för "omställning i praktiken". De övriga byarna är Åmot i Gästrikland, samt Hjulsjö och Lindesberg i Bergslagen. Det är LEADER som utsett pilotbyarna och som bidrar med visst ekonomiskt stöd till omställningsarbetet under uppstartsåret.

Den 14 september kommer representanter för de olika pilotbyarna att träffas i Järbo för att utbyta erfarenheter och lära av varandra.

Den 5 oktober åker representanter från Omställning Järbo på studiebesök till Bergslagen för att få veta mer om hur omställningsarbetet fortskrider där.

Satsning på lokal solenergi i Järbo

Det är Gävleföretaget Agera-Energi och Järbobaserade Elcenter i Järbo som tillsammans nu satsar på att bygga en energipark för att producera solenergi till Järboborna.

- Alla som vill kommer att kunna teckna andelar från och med i januari 2014 och efter sommaren samma år räknar vi med att börja bygga, säger Kjell Lusth som är en av initiativtagarna.

Hur stor energiparken blir beror på hur många andelar som tecknas. En anläggning kommer att omfatta 100 andelar och man kommer att kunna teckna sig för alltifrån en andel i en anläggning till hela eller flera anläggningar beroende på hur mycket el man har behov av. En andel kommer att kosta cirka 14 000 kr.

- Andelsägare är då garanterad 1000 kwh för varje andel man äger till ett pris på någonstans runt 1-10 öre/kwh i minst 25 år, säger Kjell Lusth.

Den tekniska projekteringen är klar och det är bestämt att energiparken ska byggas på familjen Lönns mark i Kalvmarken. Just nu arbetar de båda företagen med att få de juridiska frågorna på plats. Tillstånd ska sökas, avtal utformas och prospekt skrivas innan försäljningen kan börja.

- En satsning på solenergi är en säker investering. Det är ren energi, småskaligt och i stort sett underhållsfritt i upp till 40 år vilket också innebär att elen blir relativt billig, avslutar Kjell Lusth.

Sveriges Landsbygdsriksdag till Sandviken 16-18 maj 2014!

Nästa år genomförs Sveriges Landsbygdsriksdag - de ideella krafternas riksdag - på Göransson Arena i Sandviken. Syftet är att bygga nätverk, utöka samarbete, få inspiration, utvecklas och lära av varandra. Människor från ideell verksamhet runt om i hela Sverige kommer och Omställning Järbo kommer förstås att vara med!

Omställning Järbo är en del av ett globalt nätverk av människor som tar lokala initiativ till omställning för att möta de utmaningar som till exempel oljetopp och klimatförändringar ställer oss inför. Sedan i augusti 2013 är vi också en förening, främst för att hantera ekonomin.

Omställning Järbo samarbetar med allt fler föreningar, organisationer och företag. För många av de aktiviteter som står nämnda i detta blad har vi fått särskild hjälp bland annat av ABF Sandviken - med marknadsföring, viss administration och ekonomi. Föreningen Kulturand upplåter lokaler och är medarrangör på samtliga evenemang som genomförs på Gullsjövägen. Järboföretaget VIDA text och form har sammanställt text och gjort layout till detta nyhetsbrev. Trycktrean, ett företag med säte i Gävle men där ägaren bor i Järbo, stödjer oss med fina tryck. Svensk Direktreklam stödjer vårt arbete genom att utan extra kostnad dela ut bladen till alla hushåll i Järbo med omnejd.

Varmt tack till alla våra samarbetspartners och sponsorer!

 trycktrean

Svensk Direktreklam

www.sdr.se

Hela Sverige ska leva!

Leader
Gästrikbygden
utveckling av Gästriklands landsbygd

VIDA
text & form